

Korkeakoulujen kestävä kasvun ohjelman ohjausryhmän kokospöytäkirja

Aika 1.11.2021 klo 12.00–14.00

Paikka Microsoft Teams

Läsnä Jääskeläinen Atte, opetus- ja kulttuuriministeriö (puheenjohtaja)
Heikkinen Erja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Hämäläinen Keijo, Jyväskylän yliopisto
Koski Jouni, Laurea-ammattikorkeakoulu
Kykkänen Jani, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Lehto Petra, työ- ja elinkeinoministeriö
Mannila Heikki, Suomen Akatemia
Mielityinen Ida, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Niemelä Ilkka, Aalto-yliopisto
Seuri Allan (sijaistaa: Nieminen Sanna), valtiovarainministeriö
Sippola Anniina, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry
Syväjärvi Antti, Lapin yliopisto
Vidgrén Mervi, Savonia-ammattikorkeakoulu
Vuorinen Birgitta, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kettunen Pauli, opetus- ja kulttuuriministeriö (sihteeri)

Poissa

Asiantuntijat Innola Maija, opetus- ja kulttuuriministeriö
Karhu Jorma, opetus- ja kulttuuriministeriö
Palonen Maarit, opetus- ja kulttuuriministeriö

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.03.

2 Tilannekatsaus: Analyysi ja vaikutukset

Analyysiryhmän puheenjohtaja Jorma Karhu esitteli tilannekuvaa nykytilanteesta ja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen vaadittavista toimista ja resursseista (ks. liite 1). Eriyisen huomion kohteena olivat korkeakoulutusasteen 50 prosentin tavoite ja korkeakoulujen kv-opiskelijoiden määrän lisäämisen tavoite, jotka ovat aiemmin päätetyssä aikataulussa haasteellisia toteuttaa. Analyysiryhmä olikin laskenut

vaihtoehdoisen uran 50 prosentin korkeakoulutusasteen saavuttamiseksi nuorissa ikäluokissa vuoteen 2035 mennessä.

Keskustelussa nostettiin esiin näkökulma, että tavoitteen haastavuuteen liittyy kysymys opintojen läpäisystä. Sitä pitäisi voida parantaa, jotta opiskelijamäärät eivät kasvaisi yhtä paljon kuin aloituspaikkamäärät. Tutkintotavoitteen vaatima kapasiteetti on joka tapauksessa niin suuri, että sitä ei korkeakoulujen mukaan voida toteuttaa aiempien tilapäisten aloituspaikkalisäysten (vuosittain 6 000 euroa / opiskelija) rahoituksella. Skaalahyötyjen sijaan tarvitaan merkittäviä pysyvämpiä toimitila- ja henkilöstöjärjestelyjä. On myös huolehdittava, että kannusteet lisätä kotimaisten ja ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää eivät ole keskenään ristiriidassa. Keskustelussa nähtiin taloudellisten ja toiminnallisten reunaehtojen kannalta haasteellisena saavuttaa 50 prosenttia 25–34-vuotiaissa vuoteen 2030. Puheenjohtaja linjasi, että 50 prosentin tavoitteesta valmistellaan myös näkymä tavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2035.

3 Tilannekatsaus: Koulutusvastuujärjestelmän uudistaminen

Valmisteluryhmän puheenjohtaja Maarit Palonen esitteli tilannekatsauksen koulutusvastuujärjestelmän uudistamisen valmisteluun ja ryhmän työstämät ehdotukset uudistuksille sekä kysymykset ohjausryhmälle (ks. liite 2).

Ohjausryhmä kannatti valmisteluryhmän esitystä koulutusvastuiden joustavoittamisesta. Ehdotus koulutusvastuun kohdistumisesta vain osaan sykleistä perustelluissa tilanteissa sai kannatusta. Samoin hyvänä pidettiin valmisteluryhmän näkemystä koulutusvastuukysymyksistä pitkän tähtäimen strategisena kysymyksenä ja niiden kytkemistä korkeakoulujen ja ministeriön väliseen sopimusprosessiin. Laatukriteerien huomioimista pidettiin kannatettavana, ja toivottiin kansainvälisen toimintaympäristön huomioimista. Ammattikorkeakoulujen osalta huomautettiin, että alueellinen näkökulma on niiden kannalta jatkossakin tärkeä.

Yhteistyön tulisi olla päivitetystä järjestelmässä mahdollista sekä kannattavaa, mutta rakenteiden ei pitäisi olla jäykkiä ja pakottavia. Mahdollisia olemassa olevia kankeuttavia rakenteita pitäisi purkaa uudistamisen yhteydessä ja luoda edellytyksiä korkeakoulujen omista tarpeista nousevan yhteistyön kehittämiseksi. Ohjausryhmässä ehdotettiin muun muassa yhteisen aikaikkunan perustamista koulutusvastuiden hakemiselle ja yhteistyön suunnittelulle, jotta korkeakoulujen ei tarvitsisi reagoida yllättäen tulleisiin ehdotuksiin.

Valmisteluryhmän ehdotuksiin kuului tutkintonimikkeen poistaminen ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta. Ehdotuksen mukaan jatkossa käytettäisiin vain tutkinnon nimeä. Keskustelussa nostettiin esille uudestaan myös maisteri-nimikkeen liittäminen yamk-tutkintoihin.

4 Tilannekatsaus: Osaavan työvoiman tarjonnan lisääminen

Valmisteluryhmän puheenjohtaja Maija Innolla esitteli tilannekatsauksen osaavan työvoiman tarjonnan lisäämisen valmistelusta ja ryhmän alustavat toimenpide-ehdotukset sekä kysymykset ohjausryhmälle (ks. liite 3).

Keskustelussa todettiin, että tähän kokonaisuuteen liittyviä toimia on jo käynnissä, mutta niiden vaikutukset näkyvät hitaasti. Uusien toimien vaikutukset toiselle asteelle ja opiskelijoiden hyvinvointiin on huomioitava. On myös arvioitava, paljonko esimerkiksi ensikertalaiskiintiöiden viiden prosenttiyksikön korottamisella voitaisiin tavoitella todellista hyötyä. Myös opintososiaalisten etuuksien tarkastelua toivottiin; esimerkiksi ehdotettu maisteritutkinnon suoritustapojen joustavoittaminen vaatisi opintotukijärjestelmän ja sen kannusteiden laajempaa uudistamista.

Keskustelussa todettiin, että koulutusmäärien kasvattamisen rahoitus ja muut vaikutukset koulutukseen tulee arvioida realistisesti. Keskustelussa nostettiin esille muun muassa, että ensikertalaiskiintiöiden nostaminen laskisi kiintiön sisäänpääsyn pisterajoja, jolloin ulkopuolelle jää enemmän hakijoita paremmilla pisteillä. Tämä ja kasvavat opiskelijamäärät pitäisi huomioida opintojen tukemisen resursseissa. Keskustelussa nostettiin esiin korkeakoulutuksen jatkuvan haun mahdollisuuksien selvittäminen.

Keskustelussa nostettiin esiin, että jatkuvan oppimisen lisäämistä pitäisi tarkastella rinnakkain koulutusvastuiden ja koulutuksen laadun tarkastelun kanssa. Todettiin, että jos jatkuvan oppimisen tarjontaa pyritään kasvattamaan samalla rahoituksella kuin tutkintomääriä, vaarannetaan molempien laatu. Ohjausryhmä toivoi myös maksullisen koulutuksen roolin tarkempaa selvittämistä jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa, ja sen mahdollisia kannusteita työssä käyväälle väestölle. Korkeakoulujen välistä yhteistyötä toivottiin tarkasteltavan kysynnän perusteella.

5 Tilannekatsaus: Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton lisääminen

Valmisteluryhmän puheenjohtaja Birgitta Vuorinen esitteli tilannekatsauksen koulutus- ja työperäisen maahanmuuton lisäämisen valmisteluun ja ryhmän alustavat linjaukset ohjausryhmän keskusteltavaksi (ks. liite 4).

Valmisteluryhmän ehdotus suomalaisen korkeakoulutuksen kansainvälisille opiskelijoille suunnatun markkinoinnin yhteisistä toimista otettiin ohjausryhmässä vastaan varauksella. Puheenjohtaja totesi, että yhteisten toimien valmistelua on kuitenkin hyvä jatkaa, huomioiden kuitenkin ohjausryhmässä esiin nousseet asiat. On toivottavaa, että korkeakoulujen voivat rakentaa omia toimiaan ja yhteistyötään yhdessä koordinoitun pohjarakenteen päälle.

Keskustelussa nostettiin myös esille, että on tärkeää kehittää myös niin opiskelijarekrytointien kuin maahantulon palveluprosesseja. Kansainväliset opiskelijat arvostavat nopeita prosesseja, mutta muun muassa läpinäkyvyyden ja oikeudenmukaisuuden vaatimusten vuoksi suomalaiset opiskelijavalinnat vievät aikaa. Mahdollisuus kohdentaa kansainvälisten opiskelijoiden ottoa tietyille työllistymiseen todennäköisesti

johtaville aloille ja alueille on selvittävä. Keskustelussa toivottiin myös kaksikielisen koulutuksen pilottien laajentamista.

Ohjausryhmässä pohdittiin, vastaako valmisteluryhmän ehdotus yhteisestä työelämäkohtaamisten alustasta niihin ongelmiin, joita opiskelijoiden työllistymisen saralla on. Puheenjohtaja totesi, että valmistelua jatketaan huomioiden esille nostetut seikat.

6 Tilannekatsaus: Kasvun tukeminen vahvalla TKI-toiminnalla

Erja Heikkinen esitteli tilannekatsauksen TKI-tiekartan valmistelusta. Tiekartassa on kirjaus tohtorikoulutuksen lisäämisestä ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Lisäksi sen puitteissa on valmisteltu LUMA-strategia, jonka mukaisesti aletaan valmistella toimenpiteitä, joiden avulla Suomen työmarkkinoille saadaan lisää LUMA-alan syväosaajia. Lisäksi tarvitaan myös muissa tehtävissä toimiville osaajille ymmärrystä muun muassa luonnontieteiden tai tekniikan alan kysymyksistä ja lainalaisuuksista. Kolmas LUMA-osaamisen tarve liittyy opettajiin.

7 Muut asiat

Ohjausryhmä toivoo valmisteluryhmien saavan 19.11. mennessä valmiiksi toimenpide-ehdotukset, jotta ohjausryhmä ehtii tutustua niihin ennen seuraavaa kokoustaan. 25.11. ohjausryhmän kokouksen jälkeen ehdotukset esitellään korkeakouluille johdon seminaarissa keskustelua ja yhteistä sitoutumista varten.

8 Seuraavat kokoukset

25.11.2021 klo 13–15. Kokouksessa käsitellään valmisteluryhmien toimenpide-ehdotukset.

30.11.–1.12.2021. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaari; korkeakoulujen kestävän kasvun ohjelman ehdotetut toimenpiteet esitellään korkeakouluille keskustelua ja yhteistä sitoutumista varten.

13.12.2021 klo 10–12. Kokouksessa käsitellään lopulliset toimenpiteet sekä ohjelman jatkoaskeleet.

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.04.

Liitteet

Liite 1: Analyysiryhmä_tautaa koulutuslaajennus pohdintaan

Liite 2: Koulutusvastuujärjestelmän uudistaminen -valmisteluryhmä 01112021

Liite 3: tilannekatsaus_osaavan työvoiman saatavuus

Liite 4: KV-alaryhmästä ohjausryhmälle